

Розділ 1

ЧИ ЧАС ЗАВОДИТИ ДИТИНУ?

Я зрозуміла, що мені час заводити дитину,десь у шістнадцять років, по тому я зрозуміла це в сімнадцять, у вісімнадцять, у дев'ятнадцять, у мене було багато сил, гарний настрій, велике майбутнє і достатньо можливостей. Але дитина чомусь не заводилася. У двадцять три я зрозуміла, що заводити дитину треба просто зараз, у двадцять чотири закралася підозра, що тепер — не найкращий час: у країні почалися проблеми, робота нестабільна. Коли в Москві стався теракт, я подумала: яке щастя, що в мене немає дітей. До двадцяти шести я зрозуміла, що заводити дитину мені вже пізно, справді — майбутнє вже не здається таким безмежним, настрої уже не той, що був колись, можливості обмежуються що не кожен рік, ситуація загострюється. Ось тут і з'явився малюк.

Ще за якийсь час я почала шукати няню, і з цим, як годиться, звернулася до соцмереж. «Яка няня?! Якщо ви не можете сидіти зі своїми дітьми, якого дідька ви їх народжуєте?» — написала мені в коментарях якась жінка. Я чесно задумалася над цим запитанням і відповіла: «Бо мені так хочеться і я можу». Цим я викликала шквал обурення — на жаль, цитат із того шквалу в мене не збереглося, бо все те зникло з фейсбука, але їх суть зводилася до того, що мій аргумент жахливий, бо за ним «немає відповідальності».

Десь тоді ж таки заступник голови департаменту освіти Москви Олександр Гаврилов, відповідаючи на запитання, що ж робити з дитиною в місті, де планомірно закриваються ясла, сказав: «А коли вони планували дитину, вони не думали, як вони це робитимуть?»

Ну й на закінчення мій знайомий написав у себе в фейсбуці, що останнім часом бачить лише матерів, які кричать — або сичать — на своїх дітей: «Я кому сказала!», «Припини негайно!», «Мені за тебе соромно», — і закінчив свій пост уже знайомим запитанням: «А якого біса тоді народжували?» Та я й сама, спостерігаючи за несамовитими сценами у крамницях і на вулицях, коли втомлена мати сичить на свою дитину, а та, перелякана, втиснулася в землю, в стіну, в прилавок, думала про те саме. Навіщо?

Попри те що запитання звучить безглуздо, насправді воно дуже цікаве. Я лиш ніяк не можу збагнути, яка відповідь на нього правильна. Я навіть не можу збагнути, яка відповідь здається правильною людям, які запитують про це. Ні, серйозно. Щоразу, коли я думала, чи може людина почуватися готовою до народження дитини, мені завжди здавалося, що ні. Якщо всерйоз думати про готовність, про те, що включає цей комплект, то будь-яка розумна людина скаже вам, що ні, ніхто ніколи не може бути готовий до народження дитини. Купив квартиру, закінчив вищий навчальний заклад, зробив кар'єру, наїздився по світах, уже за плечима залишилася бурхлива молодість, пройшов курс психоаналізу — але як же народжувати в такому кліматі? А чи можете ви гарантувати дитині повну сім'ю на все життя? Або що вас не звільнять із роботи? А що коли вона народиться хворою — ви готові до цього? А якщо між вами не виникне зв'язку — ви народите і нічого не відчуєте, — це вам як?

Мені ж бо взагалі завжди здавалося, що зовсім не важливо, навіщо люди одружуються, народжують, а важливо, як вони потім живуть із цим. Бо хай би до чого ти готувався, навіщо б ти народжував чи чому одружився, — те, з чим ти потім живеш, ніяким боком не стосується твоєї готовності до всього цього, до твоїх очікувань. Ти готувався до нічних уставань та відвідувань музеїв і консерва-

торій, а дитина спить собі вночі, а ось на вулиці зависає на три години перед евакуатором, а до цього ти був не готовий, ти нічого не можеш розповісти їй про великовантажний транспорт, а її нічогісінько, окрім цього, не цікавить.

Ти був готовий до того, що з дитиною треба сидіти, і навіть, може, близько року не виходив із дому, аби в цьому переконатися, але сидіти вдома самому й читати книжку і сидіти з дитиною, яка невідомо чому плаче, — це зовсім не одне й те саме, до цього не можна підготуватися. Жодна нормальна людина не може бути до цього готова. Або навпаки, тобі все пояснюють, що ти не готовий заводити дитину, бо ти не любиш сидіти вдома, — а потім вона народжується, і ти її дуже любиш; або ж не любиш — але це начебто й не обов'язково. Діти так само підлаштовуються під батьків, як батьки один під одного. Ну, буде дитина-мандрівник, і яка в тім біда?

Можна припустити, що раніше питання щодо готовності до появи дитини було практичне — чи готовий ти прати пелюшки п'ятнадцять разів на день, наприклад. Та коли нині мій знайомий, більш ніж забезпечена людина, каже про нестабільну обстановку, що він саме надумав заводити дітей, а тепер, звісно, доведеться зачекати, — я взагалі не можу збагнути, що він має на увазі.

Я, скажімо, не готувалася, але першу дитину народжувала в дуже благополучній ситуації — у мене